

ROD I GLOBALIZACIJA

Regionalna zimska škola „Rod i globalizacija“

20. – 26. 2. 2023.

Sarajevo

CIS Centar za interdisciplinarnе studije
Univerziteta u Sarajevu
prof. dr. Zdravko Grebo

TPO
Fondacija
www.tpo.ba

ROD I GLOBALIZACIJA

Regionalna zimska škola
„Rod i globalizacija“

20. – 26. 2. 2023.

Sarajevo

UVOD

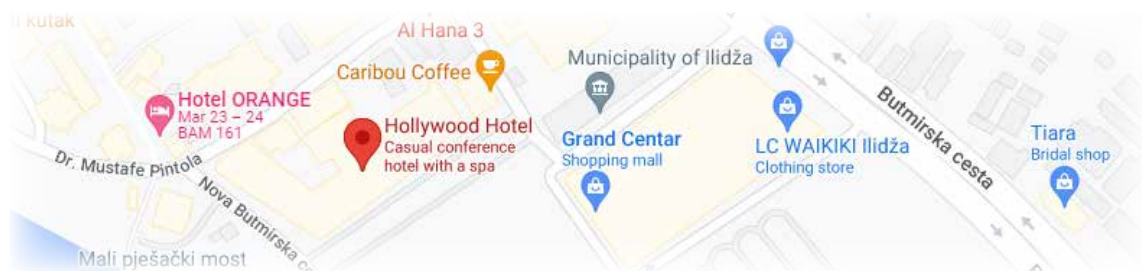
Zimsku školu „Rod i globalizacija“ organiziraju Centar za interdisciplinarnе studije – prof. dr. Zdravko Grebo Univerziteta u Sarajevu i TPO Fondacija u periodu od 20. do 26. februara 2023. godine u Sarajevu. U fokusu su međunarodne i regionalne ekonomske i političke perspektive u intersekciji sa temama roda i razvoja. Program je namijenjen studenticama i studentima druge i treće godine studija i master studija koji studiraju pravne, ekonomske, političke i srodne nauke na 19 partnerskih univerziteta iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Hrvatske i Crne Gore, koji implementiraju projekat UNIGEM (Uvođenje rodno osviještenih politika u visoko obrazovanje) u periodu od 2021. do 2025. godine, a uz podršku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva.

Kroz ovu školu propitujemo na koji način globalizacija, migracije, a osobito pravna regulacija migracijskih politika u evropskim zemljama oblikuju uloge žena i muškaraca u oblasti politike, ekonomije i kulture, ali i to kako se orodnjavaju nacionalne i transnacionalne politike moći. Kroz intersekcionalni pristup studenti i studentice će diskutirati o tome kako koncepti transnacionalizma, globalizacije, migracija i roda prožimaju institucije moći, ekonomski razvoj i zapošljavanje, djelovanje vladinih institucija i civilnog društva. Analiza je usmjerena na suvremene tokove globalizacije u kojima se konstruiraju rodne uloge, shvatanje maskulinog i femininog u odnosu na dinamiku moći globalnog društva, načine kako vladine politike i zakoni orodnjavaju migracije, te kako antirodni pokreti koriste migracijska kretanja da šire moralnu paniku i osporavaju rodnu ravnopravnost.

Po završetku Zimske škole polaznici/e će steći znanja i kompetencije da bolje razumiju koncepte roda, identiteta, klase, ideologije, transnacionalizma i globalizacije, koriste rod kao analitičko sredstvo u raspravama i istraživanjima o globalnim političkim i ekonomskim kretanjima i migracijama, razumiju međunarodni i regionalni pravni okvir rodne ravnopravnosti, istražuju porijeklo i utjecaje suvremenih političkih strujanja na globalnom nivou koja koriste rodnu ideologiju protiv rodne ravnopravnosti, razumiju sigurnosne aspekte migracijskih procesa, analiziraju utjecaje politika i zakona koji orodnjavaju migracijske procese, propituju i istražuju utjecaje globalnih socio-ekonomskih, kulturnih i političkih konteksta na promjene u lokalnim nacionalnim kontekstima, te da kritički promišljaju o odnosima i dinamici političke i ekonomske globalizacije.

Kako bi ispunili kriterije potrebne za dobijanje sertifikata i transkripta o uspješnom završetku škole, polaznici/e su obavezni da redovno prisustvuju predavanjima koja uključuju 30 sati nastave, 10 vježbi i pet sati studijske radne posjete akademskim programima CIS-a Univerziteta u Sarajevu. Pored toga, studenti i studentice imaju obavezu napisati završni rad uz podršku mentora i mentora. Nakon realiziranih predavanja i dostave završnog rada, Zimska škola će biti vrednovana sa 3 ECTS boda. Za samo prisustvovanje bez pisanja završnog rada polaznici/e će dobiti samo sertifikat o pohađanju škole. Odabrani radovi polaznika/ca škole će biti objavljeni u zborniku radova.

Mjesto održavanja: Hotel Hollywood, Dr. Mustafe Pintola 23, Ilidža Sarajevo

Kontakt-email: koordinator6@tpofond.org; koordinator8@tpofond.org

Telefonski kontakt: 00 387 33 663 350, mobilni: 00 387 61 140 561

PROGRAM

Voditeljice Zimske škole:

prof. dr. Azra Hadžiahmetović
v. prof. dr. Zilka Spahić Šiljak
v. prof. dr. Jasna Kovačević

Dolazak 19. 2. 2023. godine

I DAN 20. 2. 2023.

UVOD U RODNA PITANJA – OSNOVNI KONCEPTI

09.00 – 09.30 Uvodna obraćanja organizatorica (voditeljice škole)

09.30 – 10.30 Radionica – upoznavanje i funkcioniranje grupe (Jasna Kovačević)

10.30 – 11.00 PAUZA

11.00 – 12:00 Osnovni sociološki i kulturološki koncepti manifestacije roda u društvu (Elvir Šahić)

12.00 – 13.00 Radionica (Zilka Spahić Šiljak)

13.00 – 14.30 RUČAK

14.30 – 16.00 Nesvjesna pristrasnost, mizoginija i benevolentni seksizam (Jasna Kovačević)

16.00 – 16.30 PAUZA

16.30 – 18.00 Toksična muškost (Nikola Vučić)

II DAN 21. 2. 2023.

ROD I GLOBALIZACIJA

09.00 – 10.30 Savremena politička strujanja – globalni i regionalni kontekst (Nermina Mujagić)

10.30 – 11.00 PAUZA

11.00 – 13.00 Populizam i kriza demokratije (Nerzuk Ćurak)

13.00 RUČAK

14.30 – 16.00 Pravni i politički okvir rodne ravnopravnosti (Midhat Izmirlija)

16.00 – 16.30 PAUZA

16.30 – 18.00 Rod, religija i globalizacija (Danijela Gavrilović)

III DAN 22. 2. 2023.

ROD I EKONOMIJA

09.00 – 10.30 Globalna ekonomija, ekonomske krize i rodna perspektiva (Azra Hadžiahmetović)

10.30 – 11.00 PAUZA

11.00 – 13.00 Rodno odgovorno budžetiranje (Azra Hadžiahmetović)

13.00 RUČAK

14.30 – 16.00 Humani razvoj i indikatori rodne ravnopravnosti (Jasna Kovačević)

16.00 – 16.30 PAUZA

16.30 – 18.00 Rod, rad i društvena reprodukcija u lokalnom i globalnom kontekstu (Jasmina Husanović)

IV DAN 23. 2. 2023.

ROD I MIGRACIJE

09.00 – 10.30 Migracije i razvoj – Mediji slike i nametnuta terminologija (Nidžara Ahmetašević)

10.30 – 11.00 PAUZA

11.00 – 13.00 Sigurnosni aspekt migracija – Jačanje zatvorenih granica (Nidžara Ahmetašević)

13.00 RUČAK

14.30 – 16.00 Sigurnosni aspekt migracija – Radikalizacija, terorizam i globalne prijetnje (Vlado Azinović)

16.00 – 16.30 PAUZA

16.30 – 18.00 Antirodna ideologija i migracije (Rebeka Anić)

V DAN 24. 2. 2023.

PRIPREMA ZAVRŠNOG RADA

09.00 – 10.30 Akademsko pisanje I. (Maja Arslanagić-Kalajdžić)

10.30 – 11.00 PAUZA

11.00 – 13.00 Akademsko pisanje II. (Maja Arslanagić-Kalajdžić)

13.00 RUČAK

14.30 – 16.30 Istraživačke metode i instrumenti (Melika Husić-Mehmedović)

VI DAN 25. 2. 2023.

Studijska posjeta

10.00 – 11.30 ERMA program i UNIGeRC u Centru za interdisciplinarne studije

11.30 – 13.00 Uloga nevladinih organizacija u promociji rodne ravnopravnosti

13.00 RUČAK

14.30 Posjeta historijskim znamenitostima Sarajeva

VII DAN 26. 2. 2023.

RAD SA MENTORI(CA)MA

09.00 – 10.30 Grupni rad – radionice sa mentoricama i mentorima za pripremu završnih radova

10.30 – 11.00 PAUZA

11.00 – 12.00 Radionica sa mentoricama i mentorima

12.00 – 13.00 Zaključci i evaluacija

RUČAK I ODLAZAK

UVOD U RODNA PITANJA – OSNOVNI KONCEPTI

U ovom bloku predavanja studentice i studenti će steći osnovna znanja o konceptima spola, roda, rodnih identiteta i gender mainstreaminga i na primjerima zemalja Balkana diskutirati o manifestacijama rodni režima. Preko testova implicitne pristrasnosti testirat će sebe, ali i druge te na taj način osvijestiti svoje predrasude. Na kraju će steći uvide u definicije maskuliniteta/mušкости, te kroz teorijsku analizu i dekonstrukciju prevalentnih kulturoloških narativa o poželjnoj muškosti i ženskosti razgovarati i o toksičnoj muškosti koju generiraju brojni društveni faktori.

Literatura

Šuta-Hibert, M. (2016). Rodni stereotipi – Zvuči poznato? Sarajevo: TPO Fondacija.

Spahić Šiljak, Z. (2019). Sociologija roda – feministička kritika. Sarajevo: TPO Fondacija.

Vučić, N. (2021). Kritika toksične muškosti: pregled suvremenih istraživanja. Sarajevo: Friedrich Ebert Fondacija. (str. 11-32)

Dušanić, S. (2012). Muškarci i rodni odnosi u BiH. Banja Luka: Centar za razvoj mladih i zajednice Perpetuum mobile. (str. 91-99)

Parent, M. C., i Gobble, T. D. (2018). Social Media Behavior, Toxic Masculinity, and Depression. *Psychology of Men & Masculinities*, 20(3), str. 277-287.

ROD I GLOBALIZACIJA

Rodna ravnopravnost je garantirana međunarodnim i nacionalnim pravnim normama i standardima, ali punu pravnu i faktičku jednakost otežava različit politički i ekonomski razvoj država u svijetu, ali i različiti kulturni, ideološki, religijski i tradicijski konteksti u okviru kojih se različito shvaćaju rodne uloge.

Kada se na ove izazove dodaju suvremena politička zbivanja na globalnoj razini, uz porast desničarskih populističkih ideologija i pokreta koji često koriste nacionalne i vjerske identitete radi promidžbe vlastitih političkih ciljeva, onda postaje jasnije kako se i rod u intersekciji sa drugim identitetima i politika koristi kao politički alat za osporavanje prava žena i manjina. U procesima globalizacije religija također postaje moćan alat mobilizacije za zaštitu nacionalnih i vjerskih prava, ali i ograničavanja prava žena.

Literatura:

Gavrić, S. i Ždralović, A. (2019). Rodna ravnopravnost: Teorija, pravo, politike. Uvod u rodne studije za studentice i studente društvenih nauka u BiH. Sarajevo: Sarajevski otvoreni centar.

Radačić, I. i Vince Pallua, J. (2011). Ljudska prava žena, Razvoj na međunarodnoj i nacionalnoj razini 30 godina nakon usvajanja Konvencije UN-a o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena. Zagreb: Institut Ivo Pilar Zagreb.

Sheeran, S. i Rodley, N. (2016). The Routledge Handbook of International Human Rights Law. London/New York: Routledge.

Kuhar, R. i Patternote, D. (2017). Anti-Gender Campaigns in Europe: Mobilizing against Equality. Rowman & Littlefield Publishers.

Beyer, P. (1994). Religion and Globalization. Sage.

ROD I EKONOMIJA

Globalne ekonomske krize u 20. i 21. stoljeću neravnomjerno su pogađale **žene** i muškarce, a dokazi pokazuju da su djevojke i **žene** posebno ranjive na ovu vrstu kriza. Ekonomski trendovi, u kombinaciji s ukorijenjenom rodnom nejednakošću i nacionalnim politikama **štednje** ekonomski ograničavaju **žene** koje imaju manje finansijskih sredstava na raspolaganju, niže prihode i otežan pristup osnovnim javnim uslugama, uključujući obrazovanje, zdravstvo i socijalnu skrb.

U okviru ove tematske cjeline, problematizirat **će** se oscilacije u globalnoj ekonomiji iz rodne perspektive, uz referiranje na odnos roda, rada i društvene reprodukcije u globalnom kontekstu. Pored toga, ova se tematska cjelina bavi upravljanjem javnim prihodima kroz rodno odgovorno budžetiranje i humanim razvojem, te se postulira da ukoliko rast materijalnog bogatstva u nekom društvu nije praćen pozitivnim promjenama **životnih** uvjeta svih građana i građanki, a posebno ranjivih skupina, onda je teško govoriti o društvenoj pravdi i višem stepenu razvoja tog društva.

Literatura:

Ferguson, S. (2019). *Women and Work: Feminism, Labour and Social Reproduction* (knjiga trenutno u prijevodu u sklopu projekta UNIGEM) (Uvod i 1. poglavlje)

Federiči, S. (2013). *Kaliban i veštica*. Zrenjanin: Burevesnik.

Dalla Costa, G. F. (1978). *Rad ljubavi: Kućanski rad i nasilje protiv žena*. Zagreb: Multimedijalni institut.

Hadžiahmetović, A., Đuric-Kuzmanović, T., Klatzer, E., Risteska, M. (2013). *Rodno odgovorno budžetiranje – udžbenik za univerzitete*. Sarajevo: University Press.

Nussbaum, M. C. (2009). *Creating capabilities: The human development approach and its implementation*. *Hypatia*, 24(3), 211-215.

Sen, A. (2000). *Development as Freedom*. Anchor Books.

ROD I MIGRACIJE

Procesi migracija su orodnjeni zbog politika moći koje se reflektiraju kroz mjere sigurnosti, granica, državljanstva i ekonomije. Uvodno predavanje će tematizirati intersekciju migracija, razvoja i roda na globalnoj razini. Pridruživanje Evropskoj uniji često je dug proces za sve zemlje koje moraju ispuniti određene uslove i prilagoditi se zahtjevima EU. Zahtjevi EU također uključuju i eksternalizaciju režima čuvanja granica i jačanja “tvrđave Evrope”.

Sigurnosni aspekt migracija se ogleda u procesima radikalizacije, nasilnog ekstremizma, ali i trgovine ljudima, prostituciji i ekonomskom izrabljivanju, faktorima koji ga potiču i olakšavaju, kao i mogućim mjerama prevencije i jačanja otpornosti zajednica i pojedinaca na radikalne i/ili ekstremističke narative. Pokazat će se kako suvremeni globalni trendovi, uključujući migracije, teorije zavjera i lažne vijesti (fake news) utječu na radikalizaciju javnog prostora i na pojavu novih oblika politički motiviranog nasilja.

Literatura:

Kogovšek Šalomon, N. (2019). *The role of the conditionality of EU membership in migrant criminalization in the Western Balkans*. *Dve domovini*, 49.

Azinović, V. (2012). *Terorizam: fenomenološka analiza*. *Demokracija i sigurnost u Jugoistočnoj Evropi*, br. 2.

Global Terrorism Index (2022). *Measuring the Impact of Terrorism*. Institute for Economics and Peace.

Kovač, M., Storr, K., Bečirević, E. i Azinović, V. (2019). *Napušteni: Iskustvo nasilnog ekstremizma*. Sarajevo: Atlantska inicijativa.

Mlinarević, G. i Ahmetašević, N. (2022). Getting stuck en route “from Dayton to Brussels” EU conditionality as an obstacle to accession, Discussion paper. Sarajevo: Friedrich-Ebert-Stiftung.

Almustafa, M. (2022). Reframing refugee crisis: A “European crisis of migration” or a “crisis of protection”?. *Environment and Planning C: Politics and Space*, 40(5), 1064-1082.

PRIPREMA ZAVRŠNOG RADA

U ovom bloku studentice i studenti će kroz vježbe naučiti kako se pripremaju akademski radovi te koji su važni parametri koje treba pratiti u akademskoj argumentaciji. Također će naučiti kako koristiti istraživačke metode i kreirati istraživačke ciljeve, pitanja, hipoteze, te kako primijeniti kvantitativne i kvalitativne alate istraživanja na konkretnom projektu gender mainstreaminga i razrješavati etičke dileme u istraživačkom procesu. Nakon toga će dizajnirati *outline* za svoje završne radove koje će pisati po završetku škole.

Literatura:

Creswell, J.W. (2013). *Qualitative Inquiry & Research Design Choosing Among Five Approaches*. 3d ed. London: Sage Publication.

Malhotra, N., Nunan, D., i Birks, D. (2017). *Marketing research: An applied approach*. Pearson.

Agić, E. (2018). *Marketing analitika: Napredne metode statističke analize s primjenom u Stati*. Sarajevo: Ekonomski fakultet.

Prof. dr. Azra Hadžiahmetović radi na Ekonomskom fakultetu Univerzite-
ta u Sarajevu. Rukovodi master studijima „Evropske studije“ pri Centru za
interdisciplinarnu studiju UNSA i „Ekonomska diplomatija“ u saradnji sa
Ekonomskim fakultetom iz Zagreba. Bila je predavačica na brojnim univer-
zitetima u Evropi, SAD-u, Egiptu i Japanu. Autorica/koautorica i urednica je
15 univerzitetskih udžbenika i monografija, te više stotina radova – članaka
i studija/istraživačkih projekata iz oblasti kojom se bavi. Uz akademski, bi-
lježi i dugogodišnji javni angažman – bila je poslanica u Parlamentu FBiH,

Parlamentarnoj skupštini BiH i Parlamentarnoj skupštini Vijeća Evrope. Obavljala je i dužnost mi-
nistrice vanjske trgovine i ekonomskih odnosa u Vijeću ministara BiH, guvernerke BiH u Svjetskoj
banci, alternativne guvernerke u IMF-u. Članica je Odbora ekonomskih nauka Akademije nauka i
umjetnosti BiH, akademske mreže WTO, IMF i GDN. Učesnica je niza međunarodnih konferencija
te članica brojnih asocijacija, komiteta i komisija.

Internacionalizacija proizvodnje i kapitala i globalizacija ekonomije apostrofirali su pitanja među-
odnosa tržišta i države, efikasnosti i pravde i jednakosti u ekonomiji, uključujući rodnu (ne)jed-
nakost. Rastući jaz retorike i prakse na globalnom planu, trend *isparavanja* rodne jednakosti sa
globalizacijom, posebno sa ekonomskim krizama, naglasili su pitanje ekonomskih troškova rodne
nejednakosti i doveli do potrebe preispitivanja makroekonomskog mainstreaminga i rodnog ma-
instreaminga. Upravo je rodna nejednakost objašnjenje zašto ekonomska kriza i odgovori politike
na nju imaju različit utjecaj na muškarce i žene te naglašava potrebu uvođenja rodne perspektive
na svim nivoima djelovanja – od globalnog, nacionalnog do individualnog. Ovi koncepti istraživat
će se u okviru predavanja „Globalna ekonomija, ekonomske krize i rodna perspektiva“. Fokus
predavanja „Rodno odgovorno budžetiranje“ bit će usmjeren na pitanja vezana za rodnu (ne)
jednakost i ekonomiju, apostrofirajući posebno odgovornost države u dizajniranju ekonomske
politike, sa posebnim osvrtom na najznačajniji instrument – budžet. Privid rodne neutralnosti,
a u stvarnosti rodne sljepoće, učinile su ovaj instrument ekonomske politike ključnim alatom
rodne ravnopravnosti i najvažnijim ogledalom politike. Odgovor na pitanje kako i zašto opleme-
niti budžet – počev od budžetske analize do rodno odgovornog budžetiranja – bit će smješten
u kontekst osnovnih ekonomskih funkcija države vezanih za povećanje ekonomske efikasnosti i
konkurentnosti i preraspodjelu dohotka i smanjenje nejednakosti.

V. prof. dr. Zilka Spahić Šiljak je profesorica rodnih studija i akademska di-
rektorica Univerzitetskog gender resursnog centra UNSA. Vodi Transkulturu
psihosocijalnu obrazovnu Fondaciju u Sarajevu (TPO) i predaje kao go-
stujuća predavačica na Univerzitetu u Zenici i Univerzitetu Roehampton u
Londonu. Njen istraživački interes počiva na intersekciji roda, religije, obra-
zovanja i izgradnje mira. Njene publikacije uključuju: „The Balkans labyrin-
th: culture, gender and leadership“ (2021), „Sociologija roda – feministička
kritika“ (2019); „Sjaj ljudskosti: životne priče mirotvorki u Bosni i Hercego-
vini“ (2014); „Propitivanje ženskih feminističkih i muslimanskih identiteta. Postsocijalistički kon-
teksti u Bosni i Hercegovini i na Kosovu“ (2012); „Women, Religion and Politics“ (2010).

Tokom prve radionice sa studentima fokus će biti na manifestacijama maskuliniteta i feminiteta,
a tokom druge radionice će izlagati o ulozi mentora/ica u pripremi i izradi akademskog rada. Stu-
denti često ne znaju kako započeti pisanje rada, kako odabrati temu i šta sve mogu očekivati od
mentora kako bi u procesu pripreme rada unaprjeđivali vještine akademskog pisanja.

V. prof. dr. Jasna Kovačević predaje na Katedri za menadžment i organizaciju Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. U svom naučnom i predavačkom radu fokusira se na *leadership* i menadžment u obrazovanju, *leadership* i strategiju te etiku u organizacijama sa posebnim naglaskom na razvoj *leadershipa*, inkluzivne organizacijske kulture i različitosti u organizacijama. Pored toga, njen interes usmjeren je na socio-kognitivnu teoriju i njenu primjenu u oblasti *leadershipa*, rodni identiteta i etike u organizacijama. Koautorica je knjige „Bosanski labirint: Kultura, rod i liderstvo“. Rezul-

tati Jasinog rada objavljuvani su u prominentnim naučnim publikacijama u oblasti obrazovanja i obrazovnog menadžmenta i *leadershipa* u svijetu, uključujući Review of Educational Research, Journal of Educational Change, Journal of Educational Administration i Educational Management Administration and Leadership. Međunarodno iskustvo je stekla boraveći na renomiranim univerzitetima u Evropi, uključujući Humboldt univerzitet u Berlinu, Univerzitet u Leipzigu kao i Mendel univerzitet u Brnu. Jasna je aktivistica i zagovornica prava djece i odraslih na autističnom spektru.

U okviru Zimske škole predstaviti će temu „Nesvjesna pristrasnost, mizoginija i benevolentni seksizam“. Ove različite forme diskriminacije i predrasuda imaju negativne implikacije na rodnu ravnopravnost. Dok se nesvjesna pristrasnost odnosi na nesvjesne stavove ili stereotipe koje ljudi imaju prema određenim grupama osoba, mizoginija i benevolentni seksizam predstavljaju svjesne manifestacije neodobranja, mržnje ili diskriminacije žena. Ovi oblici diskriminacije često su oblikovani kulturnim, društvenim i povijesnim iskustvima i mogu utjecati na ponašanje i procese donošenja odluka. U okviru ove tematske cjeline, teži se dekonstruiranju ovih oblika diskriminacije i identifikaciji mehanizama i aktivnosti kojima se oni mogu detektirati i prevenirati. Druga tematska oblast koju predstavlja je „Humani razvoj i indikatori rodne ravnopravnosti“. Humani razvoj se odnosi na proces kojim čovjek raste i napreduje kroz život, razvijajući svoje sposobnosti i potencijale. To uključuje fizički, emocionalni, intelektualni i socijalni razvoj, te širenje znanja i razumijevanja svijeta oko sebe. Rodna ravnopravnost i humani razvoj su međusobno povezani, jer rodna ravnopravnost omogućuje svakoj osobi da ispuni svoj puni potencijal bez obzira na spol, čime doprinosi razvoju ljudske zajednice i jačanju društva u cjelini. Stoga, ukoliko rast materijalnog bogatstva u nekom društvu nije praćen pozitivnim promjenama životnih uvjeta svih građana i građanki, a posebno ranjivih skupina, onda je teško govoriti o društvenoj pravdi i višem stepenu razvoja tog društva. U okviru ove tematske cjeline propitivat ćemo različite konceptualizacije humanog razvoja te ćemo se baviti indikatorima rodne ravnopravnosti koji pomažu u razumijevanju stanja rodne ravnopravnosti u društvu i pružaju informacije o tome koliko su žene i muškarci ravnopravni u različitim aspektima života. Analiza indikatora rodne ravnopravnosti pomaže u identifikaciji problema i razvoju strategija za unapređenje ravnopravnosti žena i muškaraca.

Prof. dr. Elvir Šahić predaje na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Istraživač i predavač je u oblastima industrijske sociologije, ekonomske sociologije, etičko-političke filozofije, organizacijske teorije, socio-kulturalne antropologije i kvalitativne metodologije. Pored svog angažmana na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, bio je angažiran kao predavač na Odsjeku za sociologiju na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, te na Univerzitetu “Džemal Bijedić” u Mostaru. Učestvovao

je u brojnim domaćim i međunarodnim projektima, a autor je mnogobrojnih istraživačkih radova objavljenih u domaćim i međunarodnim časopisima i zbornicima sa naučnih konferencija. Tokom predavanja “Osnovni sociološki i kulturološki koncepti manifestacije roda u društvu” bit će propitivani koncepti roda, rodni uloga i rodne (ne)ravnopravnosti u društvu.

Nikola Vučić je televizijski novinar, producent i istraživač kulture. Autor je i voditelj televizijske emisije „Izvan okvira“. Istražuje teme roda, kulture i politike. Godine 2021. objavio je knjigu „Kritika toksične muškosti: pregled suvremenih istraživanja“. Studirao je na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu.

Predavanje „Toksična muškost“ polaznicima i polaznicama Zimske škole nudi uvid u definicije maskuliniteta/mušкости, te kroz teorijsku analizu i dekonstrukciju otvara prostor raspravi o dominantnim obrascima muškosti koje određuje socijalni i kulturni kontekst. Predavanje će odgovoriti na pitanja: Šta je muškost? Kakva je toksična muškost? Da li je muškost kulturološki determinirana? Koja je razlika između maskuliniteta i feminiteta? Koja je veza između rodno zasnovanog nasilja i muškosti? Ovo predavanje otvara vrata teorijskom i filozofskom razmišljanju o rodnim identitetima i kulturi u širem smislu.

Prof. dr. Nermina Mujagić radi na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu. Dobitnica je Fulbright stipendije u okviru koje je u akademskoj 2019/2020. na univerzitetu Wittenberg i Antioch College (Ohio, SAD) predavala predmet Politički konflikti na Balkanu. Polja njenog istraživanja su: društveni i politički konflikti, mitologija, kultura ljudskih prava i civilno društvo, građanske vrline, mediji i demokratizacija javne sfere. Autorica je sljedećih knjiga: „Pro et contra ustava: komparacija američkih i bosansko-hercegovačkih politika“ (2022), „Višegrađanstvo: analize i nove teorije na relaciji: država, građani i društvo“ (2017), „Politika kao spektakl: bacanje mreže u susjedov ribnjak“ (2013), „Tihi govor Bosne“ (2010), „Izvan politike“ (2007), „Politička de/re socijalizacija i mediji“ (2004). Članica je Odbora za političke nauke Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine te Bosanskohercegovačko-američke akademije umjetnosti i nauka (BHAAAS).

U okviru svog predavanja „Savremena politička strujanja – globalni i regionalni kontekst“ prije svega će predstaviti globalne politike straha koje pokušavaju da *normaliziraju* nacionalističke, ksenofobne, rasističke i antisemitske političke narative. U takvim diskursima nastoji se disciplinirati i regulirati žensko tijelo. Rasprave o burki i hidžabu ili abortusu i kontracepciji pokazuju da rodna ideologija nije samo lokalno ukorijenjena, već je i globalizirana. Zbog toga će kritički problematizirati i koncept militarizacije nacionalne sigurnosti po kojem se prijetnje i politike straha uvećavaju, uplitanje države u civilne živote *racionalizira*, a kršenje građanskih prava *legitimizira*. Prostor kreiranja javnih politika nacionalne sigurnosti koji postaje maskulinizirana arena državne politike jednostavno zahtijeva kritičku evaluaciju.

Prof. dr. Nerzuk Ćurak doktor je političkih nauka i radi na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu. Djeluje kao esejist, naučni publicist, novinar, kolumnista, urednik, javni intelektualac, mirovni i građanski aktivist. Autor je knjiga: „Geopolitika kao sudbina: slučaj Bosna: postmodernistički ogled o perifernoj zemlji“ (2002); „Dejtonski nacionalizam“ (2004); „Obnova bosanskih utopija: politologija, politička filozofija i sociologija dejtonske države i društva“ (2006); „Filozofija zagrljaja“ (2009); „Izveštaj iz periferne zemlje: gramatika geopolitike“ (2011); „Rasprava o miru i nasilju: (geo)politika rata – (geo)politika mira – studije mira“ (2016); „Od erosa do polemosa. Knjiga razgovora“ (2018); „Zašto je Bosna a ne ništa“ (2021). Dopisni je član ANUBiH i PEN centra BiH. Također, član je Upravnog odbora nevladine organizacije Centar obrazovnih inicijativa Step by step koja promiče pravedno i inkluzivno obrazovanje u Bosni i Hercegovini i regiji.

U okviru predavanja „Populizam, rod i kriza demokratije“ predstaviti će trijadu pojmova istaknutih u naslovu predavanja koji konstituiraju jedan od naučno najzanimljivijih i društveno uznemirujućih sadržaja. Eksplozija populizma u našem dobu eskalirala je kao razoran instrument ekstremnih nacionalističkih ideologija koje su iskoristile krizu demokratije, naročito liberalne demokratije, da započnu proces dugotrajne normalizacije patrijarhalno-militarističkog pogleda na svijet kao normalizirane kategorije koja ima pravo blokirati, neutralizirati i zatomiti rod kao emancipatorsku kategoriju. Objasniti zloupotrebu roda unutar trijade populizam–rod–kriza demokracije nadaje se kao poduhvat koji nas vodi ka razumijevanju novog etabliranja stare stvarnosti čiji je ključni sadržaj ponovno osnaživanje klasne podjele svijeta uz razaranje dostignutih standarda multilateralnog institucionalizma, uz skretanje ka postfašizmu čiji se društveni obredi isporučuju liberalnoj demokraciji kroz normalizirani, prihvatljivi populizam konzervativne desnice. Kako se u tom kontekstu, s idejom spašavanja rodne ravnopravnosti i liberalne demokracije, postaviti prema lijevom populizmu?

V. prof. dr. Midhat Izmirlija radi na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu na naučnoj oblasti Teorija prava i države. Naučni stepen magistra pravnih nauka stekao je na Pravnom fakultetu u Sarajevu, a zvanje MA na postdiplomskom studiju „Human Rights and Democracy“ pri Centru za interdisciplinarnu postdiplomsku studiju Univerziteta u Sarajevu. Naučni stepen doktora pravnih nauka stekao je na Pravnom fakultetu u Sarajevu. Snažno je posvećen temi antidiskriminacije i ljudskih prava. Bio je član Savjetodavnog odbora Antidiskriminacijske koalicije „Jednakost za sve“, suo-

rganizator Pravne klinike za ljudska prava, te je vodio radnu grupu Gender Centra FBiH „International Mechanisms for Women Rights Protection“. Midhat je koautor studije „Pravna zaštita od diskriminacije u Bosni i Hercegovini“. Objavio je više naučnih radova, a njegova područja istraživanja su ljudska prava, funkcije države i tranziciona pravda.

Predavanje „Pravni i politički okvir rodne ravnopravnosti na međunarodnom i regionalnom nivou“ vezano je za niz međunarodnih konvencija, deklaracija, rezolucija i preporuka za zaštitu ljudskih prava i zabranu diskriminacije, ali i za određeni broj dokumenata koji se direktno odnose na prava žena i njihov lični, politički, ekonomski i socijalni položaj. Punu pravnu i faktičku jednakost otežava različiti politički i ekonomski razvoj država u svijetu, ali i različiti kulturni, ideološki, religijski i tradicijski konteksti u okviru kojih se različito shvata rodna uloga.

Prof. dr. Jasmina Husanović predaje na studijama kulturologije i roda na Univerzitetu u Tuzli. Njeni istraživački interesi su u polju kulturne i političke teorije i prakse sa akcentom na politiku svjedočenja, jednakosti i solidarnosti, kulturu traume, te emancipativnu politiku sa fokusom na presjecišta kulturne produkcije i proizvodnje znanja, kritičkih pedagogija i društvenog aktivizma. Aktivna je u brojnim obrazovnim, izdavačkim i građanskim inicijativama i platformama u regionalnom i međunarodnom kontekstu koje se bave problemima pamćenja, traume, nasilja, jednakosti, solidarnosti i dru-

štvene pravde. Jedna od njenih recentnih publikacija je autorska naučna monografija „Culture, Community and Activism in Bosnia and Herzegovina“ (2020), te zbornik naučnih radova „Izazovi integriranja rodne ravnopravnosti u univerzitetskoj zajednici: Protiv rodno zasnovanog nasilja“ (2022) čija je kourednica.

U predavanju o teoriji društvene reprodukcije daje se uvod u kritička razmatranja suodnosa roda, rada i brige. Ciljevi su da se objasni pojam društvene reprodukcije i njegova važnost u kontekstu kritike kapitalizma; razmotre marksistička stajališta o logici akumulacije i društvene reprodukcije; pojasni feministička teorija o konstitutivnoj ulozi neplaćenog rada i brige u društvenoj

reprodukciji sa akcentom na uvide Marierosa Dalla Costa, Selme James, Silvije Federici i Lise Vogel; razmotri odnos reproduktivnog rada i brige kako bi se razumjela logika neoliberalizma i kriza finansijskog kapitalizma; te pruži osvrt na reprodukciju društvenih nejednakosti danas.

Dr. sc. Nidžara Ahmetašević novinarka je i publicistkinja koja živi i radi u Sarajevu. Doktorirala je na Univerzitetu u Gracu istražujući pitanje međunarodne intervencije u medijskom prostoru nakon rata u Bosni i Hercegovini. Pored toga, kao istraživačica, bavi se ulogom medija u procesu demokratizacije, razvojem medijskog sektora u postkonfliktnim društvima, ulogom političke propagande, procesom suočavanja sa prošlošću na Balkanu i migracijama. Kao novinarka od 1994. godine piše o kršenjima ljudskih prava, procesuiranju ratnih zločina, procesu suočavanja sa prošlošću, migracijama... Dobitnica je više nagrada za svoj novinarski rad, uključujući UNESCO godišnju nagradu za promociju dječijih prava i italijansku nagradu Claudio Arcadi za tekst o silovanju muškaraca tokom rata u BiH, te je bila u užem izboru za Evropsku novinarsku nagradu 2022. godine. Način na koji dužnosnici i mediji govore o nekoj temi uveliko utječe na način na koji javnost percipira tu temu.

U slučaju migracija, preovladavajući diskurs decenijama je bio onaj koji je normalizovao kretanje ljudi, te se govorilo o pravima osoba koje migriraju i načinima integracije u društva u koja dolaze. Jačanjem politike zatvorenih granica, naročito nakon terorističkih napada od 2001. godine, ovaj diskurs se polako mijenja i migracije se sve više dovode u vezu sa pitanjima sigurnosti, dok se ljudska prava osoba u pokretu relativiziraju, a same migracije kriminaliziraju. Vlasti i organizacije koje su dio tog procesa, diktiraju terminologiju koja onda oblikuje javno mnijenje. Koje su osnovne karakteristike ovog diskursa, kako je stvaran i koje su posljedice, samo su neka od pitanja kojima se bavi njeno predavanje.

Prof. dr. Vlado Azinović diplomirao je na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu, magistrirao na univerzitetu Vermont College of Norwich University (SAD) i doktorirao na American University of London (VB). Izabran je 2017. godine u zvanje redovnog profesora na Odsjeku za sigurnosne i mirovne studije Fakulteta političkih nauka. Angažiran je u nastavi na predmetima Razumijevanje koncepta terorizma, Terorizam i političko nasilje, Suvremene sigurnosne prijetnje, Evropska sigurnosna politika, Euroatlantska sigurnost i Sigurnost i mediji demokratskog društva. Autor je i koautor studija „Napušteni: Iskustvo nasilnog ekstremizma“ (2019), „Razgovori o terorizmu i nama, 2014–2018“ (2018), „A Waiting Game: Assessing and Responding to the Threat from Returning Foreign Fighters in the Western Balkans“ (2017), „Novi zov rata u Siriji i bosanskohercegovački kontingent stranih boraca“ (2016), „Uvod u studije terorizma“ (2012), „Al-Kaida u Bosni i Hercegovini: Mit ili stvarna prijetnja“ (2007), „Istina o Bosni i Hercegovini: Činjenice iz istorije BiH“ (1991), te većeg broja tekstova u naučnim i stručnim publikacijama. Počasni je profesor Instituta za strategiju i sigurnost Univerziteta Exeter u Velikoj Britaniji. Angažiran je kao ekspert za prevenciju i borbu protiv terorizma i radikalizacije u nasilni ekstremizam pri Ujedinjenim narodima, Organizaciji za evropsku sigurnost i saradnju (OSCE), Međunarodnoj organizaciji za migracije (IOM), Evropskoj komisiji (EC), Vijeću Evrope (CoE), Britanskom savjetu i Međunarodnom republikanskom institutu (IRI). Vještak je Tužilaštva BiH u procesima koji se pred Sudom BiH vode protiv optuženih za krivična djela terorizma. Suosnivač je i glavni tajnik nevladine organizacije Atlantska inicijativa.

Tokom predavanja „Suvremeni izazovi globalnoj sigurnosti – radikalizam, ekstremizam i terorizam“ polaznici/e će se pobliže upoznati s ključnim fazama procesa radikalizacije u nasilni

ekstremizam, faktorima koji ga potiču i olakšavaju, kao i mogućim mjerama prevencije i jačanja otpornosti zajednica i pojedinaca na radikalne i/ili ekstremističke narative. Pokazat će se kako suvremeni globalni trendovi, uključujući migracije, teorije zavjera i lažne vijesti (fake news) utječu na radikalizaciju javnog prostora i na pojavu novih oblika politički motiviranog nasilja.

Dr. sc. Jadranka Rebeka Anić znanstvena je savjetnica u Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar – Područni centar Split. Diplomirala je i magistrirala na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, a doktorirala na Katoličko-teološkom fakultetu Sveučilišta u Beču. Kao vanjska suradnica predavala je na Odjelu za sociologiju Sveučilišta u Zadru, u Centru za interdisciplinarnu postdiplomske studije (CIPS) Univerziteta u Sarajevu, na Katoličkom teološkom fakultetu u Splitu te na Teološkom fakultetu Matija Vlačić Ilirik u Zagrebu. Bila je članica upravnog odbora Europskog društva žena u teološkom

istraživanju (ESWTR) te predsjednica i dopredsjednica Hrvatske sekcije ESWTR-a. Organizacija Herbert Haaag Stiftung für Freiheit in der Kirche iz Švicarske dodijelila joj je 2017. nagradu za istraživanja rodnih teorija i antirodnog pokreta. Glavna područja njezinog istraživanja su teološka antropologija pod rodnim vidom, antirodni pokret, nasilje nad ženama, uloga religije u životu beskućnika i starijih osoba.

U predavanju „Antirodna ideologija i migracije“ bit će predstavljena povijest razvoja antirodnog pokreta te intersekcija društvenih, političkih i religijskih čimbenika u ideološkim postavkama toga pokreta na globalnoj i nacionalnoj razini. Na pojedinim primjerima analizirat će se načini na koje antirodni pokret na lokalnoj razini koristi migracijska pitanja za jačanje desnih populističkih stranka, širenje moralne panike i jačanje osporavanja rodne ravnopravnosti.

Dr. Maja Arslanagić-Kalajdžić radi kao profesorica na Katedri za marketing Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu i kao direktorica Centra za istraživanje i razvoj Univerziteta u Sarajevu. Doktorsku disertaciju je odbranila na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Ljubljani, 2016–2017. godine je bila angažovana i kao post-doc istraživačica na Katedri za međunarodni marketing Fakulteta za biznis, ekonomiju i statistiku Univerziteta u Beču. U fokusu njenog interesovanja se nalazi vrijednost, B2B marketing i strateški marketing. Članica je brojnih profesionalnih udruženja, uključujući i Ame-

ričku marketinšku asocijaciju (American Marketing Association) i Evropsku akademiju marketinga (European Marketing Academy). Dobitnica je različitih nagrada, od kojih izdvaja Rektorovu nagradu za dostignuća u studiju Univerziteta u Ljubljani i za najbolji naučni rad na konferenciji International Conference on Research in Advertising – ICORIA 2014 u Amsterdamu. Angažovana je i kao istraživačica na različitim projektima koje finansiraju državne institucije ili Evropska komisija (naprimjer, projekti iz fondova Horizon ili IPA). (Ko)autorica je preko 30 naučnih radova u indeksiranim časopisima, više knjiga i poglavlja u knjigama. Svoja istraživanja izlagala je i na više od 50 naučnih lokalnih, regionalnih i međunarodnih konferencija.

Radionica o akademskom pisanju će se fokusirati na specifičnosti pripreme radova koji imaju akademski karakter sa fokusom na izvore i pregled literature, kritičko čitanje i pripremu materijala. Bit će prikazan proces razvijanja argumentacije na osnovu naučnih i praktičnih dokaza, u kontekstu razrade i razvijanja diskusije i akademske konverzacije. Ukazat će se i na pristup radu koji minimizira potencijalni plagijarizam. Kroz primjere koji će biti zasnovani na temama roda i razvoja sa fokusom na međunarodne i regionalne ekonomske i političke perspektive, akademsko pisanje će biti primijenjeno na tačno određene tematske cjeline.

Prof. dr. Melika Husić-Mehmedović radi na Katedri za marketing Ekonomskog fakulteta u Sarajevu. Postdiplomski studij MBA završila je na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a doktorsku tezu na temu „Stil života i luksuzna potrošnja“ odbranila je na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu 2009. godine. Redovna je gošća predavačica na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, MIB School of Management, Trst, Italija, te RIT Croatia, a predavala je jedan semestar na univerzitetu George Washington u SAD-u. Dr. Husić-Mehmedović je uključena u brojna marketinška istraživanja i konsultantske aktivnosti na bh. tržištu. Obavljala je funkciju direktorice Centra za interdisciplinarnе studije Univerziteta u Sarajevu, te dužnost prodekanese za nastavu i NIR na Ekonomskom fakultetu i bila je ministrica za nauku, visoko obrazovanje i mlade KS.

Radionica „Istraživačke metode i instrumenti“ polaznicima/ama će dati osnovne informacije o vrstama istraživanja koje im stoje na raspolaganju, adekvatnosti korištenja neke metode za njihove potrebe, te će im jasno posložiti plan istraživačkog procesa. Polaznici/e će kroz primjere naučiti da kreiraju istraživačke ciljeve i pitanja, te eventualno hipoteze. Proći ćemo kroz osnovne alate kvantitativnih i kvalitativnih istraživanja i pokazati njihovu primjenu na primjerima bliskim samoj temi projekta. Polaznici/e će vidjeti istraživačke metode i instrumente korištene na aktualnim istraživanjima na bh. tržištu u organizaciji UN Women, što su teme bliske samom projektu gender mainstreaminga.

Prof. dr. Danijela Gavrilović predaje na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Nišu. Predavačica i istraživačica je na univerzitetu preko 30 godina, te je predavačica na ljetnim školama i seminarima i mentorka na mnogobrojnim diplomskim, magistarskim radovima i doktoratima. Oblasti njenog interesovanja su sociologija religije, morala, etničke grupe i nacije. Učestvuje na mnogim domaćim i međunarodnim projektima, te je autorka mnogobrojnih radova u oblasti sociologije.

Tokom predavanja „Rod, religija i globalizacija“ biće ispitana značenja i oblici globalizacije, pojmovna određenja, međuticaj društvenih tipova i procesa i religije, fundamentalistička i kosmopolitska religijska globalizacija, funkcije religije u globalizovanom svijetu, te globalizacija i rod.

ROD I GLOBALIZACIJA

Regionalna zimska škola
„Rod i globalizacija“

20. – 26. 2. 2023.
Sarajevo

British Embassy
Sarajevo

Projekat UNIGEM (“Univerziteti i gender mainstreaming”) podrzava Vlada Ujedinjenog Kraljevstva. Svi stavovi izneseni u ovoj publikaciji ne odražavaju i stavove Vlade Ujedinjenog Kraljevstva.